

Рабиъул аввал,
1440, 27-сон

МИНА

Омина ижтимоий-маърифий журнал

- Табассум
- Салавот айтиш хосияти
- Оиша онамиздан 5 насиҳат
- Расулulloҳнинг обидликлари
- Хўрандага овқат идиши мағфират сўрайдими?
- Болалар хонасини қандай безаймиз?
- Ҳурматга ким сазовор?

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدِي يَا رَسُولَ اللَّهِ

مَد

Ҳайъат аъзолари:
Одинахон Муҳаммад Юсуф
Дилафруз Юсупова
Гўзал Дадамуҳамедова
Назокат Касимова
Муяссар Қаямова
Гулиода Аллақулова
Азиза Жалолиддинова
Зарнигор Аҳмадалиева

Муҳаррир:
Зухраҳон Ҳамдамова
Дизайнер:
Рухсора Азизова

"Омина"

электрон журналининг
ушбу сони Мавлиди шариф
ойига бағишланади.

Электрон манзил: muslimaat@islom.uz

ҲАР БИР ДУОНИНГ БОШИДА ВА ОХИРИДА САЛАВОТ АЙТИШНИНГ ХОСИЯТИ

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Мен намоз ўқиётганимда жаноб Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шу ерда эдилар. Ҳазрати Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳумо ҳам у зот билан бирга эдилар. Ўтиргач, Аллоҳга сано (айтиш) ни бошладим. Кейин Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга салавот айтдим. Сўнг ўзим учун дуо қилдим. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Тилайвер, (тилаган нарсанг) сенга берилгайдир! Тилайвер, (тилаган нарсанг) сенга берилгайдир!» дедилар».

Ҳасан-саҳиҳ ҳадис. Аҳмад ибн Ҳанбал бу ҳадисни Яҳё ибн Аҳмаддан қисқа тарзда ривоят қилганлар.

Ҳазрати Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Дуо осмон билан ер орасида тўхтатиб турилгайдир. Токи Пайғамбаринг соллаллоҳу алайҳи васалламга салавот айтмагунингча бу дуодан бирор сўз (осмонга) чиқмас».

*«Сунан Термизий»,
«Шамоили Муҳаммадийя» китобидан олинди.*

Ақиқанинг Исломдаги эътибори ва унинг шаръий далили

Ақиқанинг тарихи зикр қилинган бир қанча ҳадислар бор. Қўйида келтириладиган қовлий ва феълий ҳадислардан ақиқа Исломда таъкидланмаган суннат ва мустаҳаб экани маълум бўлади.

سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الصَّبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: «مَعَ الْعُلَامِ عَقِيْقَةٌ، فَأَهْرَبُوا عَنْهُ دَمًا، وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَذَى».

“Салмон ибн Омир Зоббий розияллоҳу анҳу айтади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг: “Ғулом ила ақиқа бордир. Унинг учун қон чиқаринг ва ундан нопокликни кетказинг”, деб айтаётганларини эшитганман” (Имом Бухорий ривояти).

عن أم كرز رضي الله عنها أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال عن الغلام شاتان وعن الجارية شاة لا يضركم ذكرانا كن أم إنا

Умму Курз розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ўғил бола номидан икки қўй ва қиз бола номидан бир қўй (сўйинглар. Сўйиладиган қўйнинг) эркак ёки урғочилиги сизларга зарар қилмайди”, дедилар”.

(Насоий ривояти.)

عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده قال سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن العقيقة فقال لا يحب الله عز وجل العفوق وكانه كره الاسم قال لرسول الله صلى الله عليه وسلم إنما نسألك أهدنا يؤلد له قال من أحب أن ينسك عن ولده فلينسك عنه عن الغلام شاتان مكافأتان وعن الجارية شاة

Амр ибн Шуъайб отасидан, у бобосидан ривоят қилади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан ақиқа тўғрисида сўралди. Шунда

у зот худди (ақиқа) исмини ёқтирмаган-дек: “Аллоҳ таоло оқ бўлишни хуш кўрмайди”, дедилар. Улар: “Эй Аллоҳнинг Расули, биз сиздан биримизнинг фарзанд кўриши тўғрисида сўраяпмиз”, дейишди. У зот: “Сизлардан ким боласи учун жонлиқ сўйишни хоҳласа, ўғил болага иккита қўй, қиз болага битта қўй сўйсин”, дедилар”.

عَنْ سَمْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّ غُلَامٍ رَهِيئَةٌ بَعِيَّتُهُ، تُدْبِخُ عَنْهُ يَوْمَ السَّابِعِ، وَيُحْلَقُ رَأْسُهُ، وَيُسَمَّى .

Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳар бир ғулом ақиқаси эвазига гаровдадир. Унинг учун еттинчи куни сўйилади, сочи олинади ва исм қўйилади», дедилар”.

(Термизий ривояти.)

Ушбу ҳадислар Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг қовлий, яъни сўзлари билан бўлган кўрсатмалардир. Қуйида эса у зотнинг феълий, яъни ўзлари қилиб кўрсатишлари билан собит бўлган кўрсатмалари зикр қилинади.

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: عَقَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَكْبَشَيْنِ كَبْشَيْنِ.

Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади.

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам (ўз набиралари) Ҳасан ва Ҳусайн розияллоҳу анҳумоларга иккита-иккитадан қўчқор сўйиб ақиқа қилдилар” (Насоий ривояти).

عن علي بن أبي طالب قال : عَقَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحَسَنِ بَشَاةً وَقَالَ يَا فَاطِمَةُ أَحْلَقِي رَأْسَهُ وَتَصَدِّقِي بَزَنَةَ شَعْرَهُ فَضَّةً قَالَ فَوَزَنَتْهُ فَكَانَ وَزَنَهُ دَرَاهِمًا أَوْ بَعْضَ دَرَاهِمٍ.

Али ибн Абу Толиб розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам (набиралари) Ҳасанга бир қўй сўйдилар ва: “Эй Фотима, унинг сочини олгин ва сочи оғирлигича кумуш садақа қилгин”, дедилар. Кейин мен уни ўлчовдим, бир ёки ярим дирҳам (оғирлигича) чиқди”

(Термизий ривояти).

Ақиқадан кўзланган мақсад:

1. Ақиқанинг болага таъсири.

“Мишкотул Масобех” китобининг ақиқа боида унинг нима мақсадда қилиниши борасида бир ривоят келган.

عن الحسن عن سمرة رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الغلام مرتين بعقيقته يعق عنه يوم السابع ويسمى ويحلق رأسه.

Ҳасан Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилади.

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Бола ўз ақиқасининг эвазига гаровдадир. Еттинчи куни унинг номидан (жонлиқ) сўйилади ва исм қўйилади ҳамда сочи олинади”, дедилар.

(Термизий ривояти.)

Янги туғилган бола ўз ақиқасининг гарови бўлиши борасида “Мишкот”нинг шарҳи “Мирқот” китобида қуйидагича ёзилган: бола ўз ақиқасининг гарови бўлишининг маъноси шуки, гўёки бола худди бировдан қарз олиб, эвазига бирор нарса гаровга қўйилгандек бўлади. Олинган қарз қайтариб берилмагунча гаровга қўйилган нарсадан тўлиқ фойдаланиб бўлмайди. Фарзанд неъматига шукр қилиш Пайғамбаримиз алайҳиссалом суннат қилганларидек, ақиқа қилиш билан тамомига етади.

Бола ўз ақиқасининг гарови бўлишининг яна бир маъноси шуки, унинг Аллоҳ таолога маҳбуб бўлиб, соғ-саломат униб-ўсиши ақиқасига боғлиқ бўлади.

Замирахон ТҶҲИЕВА

Мабассум

Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм.

Бандаларининг карамли ахлоқини батамом қилиш учун Расулини юборган Аллоҳ таолога ҳамду санолар бўлсин!

Ўзал хулқлари ила умматларига ўрнатилган Ҳабибимизга салоту саломлар бўлсин!

Устозимиз марҳум Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратларининг бир ўзал одатлари бор эди. У киши сафардан қайтгач, дарров ўз таассуротларини барча билан бўлишар эдилар.

Бир гал Америка сафаридан келдилар, мулоҳазалари орасида ушбуларни айтдилар: “Уларда бир одат бор экан. Кўча-кўйда, жамоат жойларида кўзи кўзга тушиб қолганлар бегона бўлса-да, дарров табассум ҳадя қилар эканлар. Агар ундай қилинмаса, одобсизлик, маданиятсизлик ҳисобланаркан. Менга шу одат жуда ёқди-да”.

Кейинчалик баъзи Оврупа давлатларига бориб келганларида ҳам шунга ўхшаш таассуротларни айтган эдилар.

Бу сўзларини ёдга олар эканман, ўзимга савол бера бошлайман. Табассум аслида суннат эмасми? Нега энди муслмонлар қолиб, бу суннатга ғайридинлар қойилмақом қилиб амал қилмоқдалар?

Не ҳасратки, нафақат табассум масаласида, балки муслмонлар динида бор бўлмиш кўпгина ҳайротлардан уларнинг ўзлари қолиб, бошқа диндагилар баҳраманд бўляпти! Муслмонлар эса кўра-била ўзларини бундай имтиёздан, бахту саодатдан маҳрум қилмоқдалар. Аксинча, улар биздан яхши амалларни олсалар, биз улардан бўлмағур одатларни олиб, ўзимизга касб этмоқдамиз.

Яна бир савол: айнан мана шу суннатга, яъни табассумга қай даражада амал қиламиз? Майли, бошқа юртдаги муслмонларни эмас, ўз ватандошларимизни ҳисоб-китоб қилиб кўрайлик.

Тасаввур қилинг, бир бегонага кўзингиз тушиб қолса-ю, унга табассум ҳадя қилсангиз, аввало у бир чўчиб тушади, ўзига бир марта қараб, ҳар ерини текшириб олади. Кейин сизга савол назари билан боқади: “Тинчликми?!” Шунчаки эканини билса, жавобан “Ақлинг жойидами?!” деган қарашни оласиз. Асаби бузқроқ одам бўлса: “Ҳа тиржайяпсан..?” деган гапни ҳам кутаверинг.

Энди яқинларимизга нисбатан-чи?! Айниқса, эр-хотин бир-бирига нисбатан табассум қилишда ўта ҳушёр бўлишади. Гўё унга ҳақдор бўлиш бир мартаба-ю, анча-бунча жидду жаҳдсиз эришиш имкони йўқдек. Бехос инъом этилган табассум сабаби бесўров қолмайди. Наҳот жилмайиш аслида эвазсиз ҳадя қилинишини, уни ҳадя қилганга ажр-савоб борлигини билмасак?! Наҳот Ҳабибимиз соллаллоҳу алайҳи васаллам сертабассум зот бўлганларини унутган бўлсак?!

Келинг, бу ҳақда билмаганимизни билиш, унутганимизни эслаш учун баъзи ҳадисларга назар солайлик.

«Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳуга:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мажлисларида ўтирар эдингми?» дейилди.

«Ҳа. Кўпинча у зот бомдод намозини ўқиган жойларидан қуёш чиққунча турмас эдилар. Қачон у чиқса, турар эдилар. Гаплашиб ўтиришар эди. Жоҳилият ишлари ҳақидаги гапдан олишарди. Кулар эдилар. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам эса табассум қилар эдилар», деди».

(Муслим ривоят қилган.)

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг икки болдирларида озғинлик бор эди. Кулгилари фақат табассумдан иборат эди. Агар у зотга назар солсанг, «Кўзларига сурма суртилганми?» дер эдинг. Ҳолбуки, сурма бўлмасди».

Абдуллоҳ ибн Ҳорис розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан кўра кўпроқ табассум қиладиган бирор кишини кўрмадим».

Иккисини Термизий ривоят қилган.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг даврларида аҳли Мадинага қаҳатчилик

етди. У зот жума куни хутба қилиб турганларида бир киши ўрнидан туриб:

«Эй Аллоҳнинг Расули! Отлар ҳалок бўлди, қўйлар ҳалок бўлди. Аллоҳга дуо қилинг, бизларни суғорсин!» деди. Шунда у зот икки қўлларини кўтариб, дуо қилдилар. Жобир айтади:

«Осмон ойнадек (мусаффо) эди. Бирдан шамол туриб, булут пайдо қилди. Сўнгра жам бўлди. Кейин осмон мешларининг оғзини очиб юборди. Чиқиб, сувларни кечиб, уйларимизга етиб келдик. Янаги жумагача ёмғирда қолдик. Бас, ҳалиги одам ёки ундан бошқа биров туриб:

«Эй Аллоҳнинг Расули, уйлар йиқилиб кетди. Аллоҳга дуо қилинг, уни тўхтатсин!» деди.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам табассум қилдилар ва:

«Устимизга эмас, атрофимизга», дедилар. Булутларга назар солсам, ёрилиб, худди гулчамбарга ўхшаб, Мадина атрофига тарқалди».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Оиша онамиз айтадилар:

«У киши аёллари билан холи қолганларида энг мулойим, карамли, серкулги ва сертабассум киши бўлардилар».

Абу Заррдан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Биродаринг юзига табассум қилмоғинг садақадир.

Жобир ибн Самура розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга юзтадан кўп мажлисда ўтирдим. У зотнинг саҳобалари ўзаро шеър айтишар, жоҳилият ишларидан баъзиларини эслашар эди. У зот бўлсалар, сукут сақлар ва гоҳида уларга табассум қилиб қўяр эдилар».

Иккисини Термизий ривоят қилган.

Жарийрдан ривоят қилинади:

«Мен муслмон бўлганимдан буён қачон Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламни кўрган бўлсам, албатта, юзимга табассум билан қараганлар».

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ҳозир мана шу эшикдан яманликларнинг энг яхшиси кириб келади. Унинг юзида подшоҳлик сиймоси бор», дедилар. Шунда Жарийр кириб келди».

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжалари Оишадан ривоят қилинади:

«Мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг кичик тиллари кўринадиган қилиб қулганларини кўрмаганман.

У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо табассум қилар эдилар.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Абу Бакр Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг вафотларидан олдинги беморликларида одамларга намоз ўқиб берар эди. Душанба кўни келиб, улар намозда сафланиб турганларида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳужранинг пардасини очдилар ва тик турган ҳолларида бизга назар сола бошладилар. Юзлари худди муҳафнинг варағига ўхшаш эди. Сўнгра табассум ила кулимсирадилар. Бас, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламни кўриб, хурсанд бўлганимиздан фитнага тушай, дедик. Абу Бакр сафга етиб (қўшилиб) олиш учун орқасига тисарилди. У Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намозга чиқадилар, деб ўйлади. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қўллари билан «Намозингизни тугатаверинг», деб ишора қилдилар ва пардани туширдилар. У зот ўша кўни вафот этдилар».

Икки шайх ривоят қилганлар. Аллоҳ билувчидир.

Қаранг, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қанчалик сертабассум бўлганлар. Масжиддаги саҳар чоғларида жамоа ичида бўлишлари у зотни бу ишдан ман қилмаган. Дуо орасида ҳам табассум қилганлар. Аҳлларига табассумларини аямаганлар. Пайғамбаримизга яқин бўлган кишилар у зотнинг сертабассум бўлганларини, доимо табассум қилганларини таъкидлайдилар. Ҳаттоки ҳаётларининг охириги лаҳзаларида ҳам табассумни тарк этмаганлар.

Оддий оми халқ қолиб, биз ҳаттоки аҳли илмларимизнинг юзларида табассумни кўрмаймиз. Улар виқорни лозим тутиш керак, деганда табассумни тарк этиб, қовоқ уйишни тушуниб олганлар. Жилмайиш виқорга зид эмас. Чунки виқорда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга етадиган киши бўлмаган. Лекин виқор билан бирга сертабассум ҳам бўлганлар, демак, жилмайиш виқорни кетказмайди.

Яна бир мулоҳаза шуки, Ҳабибимиз соллаллоҳу алайҳи васалламга мадҳ ва наът айтувчи нашидчиларимиз у зот ҳақларида куйлаётганларида табассум қилиш у ёқда турсин, юзларини ғам қамраб олади, гўёки марсия айтаётгандек, маййит билан видолашаётгандек. Наҳот юқоридаги ҳадисларни ўқиган киши жилмаймас? Сарвари оламини тасаввур қилиб, муборак табассумлари таъсирида юзи қувончдан ёришмас? У зотга муштоқликдан кўзлари

порламаса? Нашид айтаётган ҳолнинг бундан нима фарқи бор? Ваҳоланки, нашид айтиш жараёнида ҳисларимиз ҳам қўшиб зоҳир бўлади-ку!

Эй Муҳаммад уммати! Аллоҳ таоло сизга берган неъмату имкониятларни бошқаларга бериб қўйманг! Ҳабибингизнинг сифатлари билан сифатланинг, у зот қилган амалларни бажариш кўпроқ сизнинг бурчингиз! Суннат амалнинг ҳар бирида хайр бордир. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам нафақат табассум қилиш билан кифояландилар, балки унга тарғиб ҳам этдилар. Зора, шу амал туфайли орамиздаги ғиллу ғашлар камайса! Шояд, қалбларимиз улфат бўлса!..

Аллоҳ таоло барчамизни Ҳабибимиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан ўрнак олиб, хулқларимиз гўзал бўлишини насиб айласин! Омин!

Одинахон МУҲАММАД ЮСУФ

Жувайрия бинту Ҳарис розияллоҳу анҳо

Исмлари Барра бинту Ҳарис. Оталари яҳудийларнинг Бани Мусталақ қабиласининг саййиди бўлган. Жувайрия розияллоҳу анҳо оталарининг уйларида иззат-икромда вояга етдилар. Хозаа қабиласидан бўлган Мусаф (баъзи ривоятларда Мусафиъ) ибн Сафвон исмли йигитга турмушга чиқдилар. Қабилалари ва муслмонлар ўртасида бўлган жангда эрлари ҳалок бўлиб, ўзлари кўпчилик аёллар қаторида асирга тушдилар. Собит ибн Қайс ибн Шаммас Ансорийнинг ҳиссаларига тўғри келдилар ва улар билан пул эвазига озод бўлишга келишдилар.

Оиша онамиз Жувайрия розияллоҳу анҳони тасвирлаб: “У ёқимтой ва малоҳатли эди. Жувайрияни ҳужрамнинг эшиги тагида кўрганамда уни ёмон кўрдим. Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам ҳам унда мен кўрган нарсани кўришларини билдим”, дейдилар.

Бу онамиз тўлов тўлаб, асирликдан озод бўлишда Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламдан ёрдам сўрадилар. Набий алайҳиссалом уларнинг ўринларига тўловни тўлаб, сўнгра ўзлари уйланиш ниятлари борлигини айтадилар. Жувайрия онамиз рози бўладилар. Набий соллalloҳу алайҳи васаллам 400 дирҳам маҳр бердилар.

Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг Жувайрия онамизга уйланганларини кўрган муслмонлар “У зот кув бўлган қавми асирликда ушлаб турадими?” деб барча бани мусталақлик асирларни озод қилдилар.

Мазкур воқеадан кейин Бани Мусталақ қабиласининг барчаси Исломга кирди. Бу ҳақда Оиша розияллоҳу анҳо: “Уларнинг никоҳидан Бани Мусталақ аҳли байтидан юзтаси озод қилинди, ундан барокатли аёлни билмайман”, деганлар.

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам исмларини Баррадан Жувайрияга ўзгартирганлар.

Мўминларнинг онаси Жувайрия розияллоҳу анҳо кўп намоз ўқиб, кўп тасбеҳ айтадиган бўлганлар. Бу ҳақда Имом Муслим шундай ривоят қилади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам Жувайриянинг олдидан чиққанларида у ўз намозгоҳида эди. Қайтиб кирганларида ҳам у ўз намозгоҳида эди.

У зот:

«Ҳали ҳам шу намозгоҳингдамисан?» дедилар.

«Ҳа», деди.

У зот:

«Мен сендан кейин тўрт калимани уч марта айтдим. Агар сен айтган нарса билан тортилса, (у) ортиқ келур: «Субҳаналлоҳи ва биҳамдиҳи адада холқиҳи ва ризо нафсиҳи ва зината аршиҳи ва мидада калиматиҳи», дедилар».

Жувайрия розияллоҳу анҳо Муовия ибн Абу Суфённинг халифалик даврларида, ҳижрий эллик олтинчи йилнинг Рабиъул аввал ойида вафот этдилар. Жанозаларини Марвон ибн Ҳакам ўқидилар. Бақий қабристонига дафн қилинганлар.

Жувайрия розияллоҳу анҳодан еттита ҳадис ривоят қилинган. Шулардан биттаси Имом Бухорийда, иккитаси Имом Муслимдадир.

Қодирова Муслима

ХЎРАНДАЛАР УЧУН ОВҚАТ ИДИШИНИНГ МАҒФИРАТ СЎРАШИ

عَنْ نُبَيْشَةَ الْخَيْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « مَنْ أَكَلَ فِي قِصْعَةٍ ، ثُمَّ لَحِسَهَا اسْتَغْفَرَتْ لَهُ الْقِصْعَةُ » . رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَالتِّرْمِذِيُّ

Нубайшатул Хойр розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам:

“Кимки бирор идишдан таомланиб, сўнг уни ялаб тозалаб қўйса, идиш унинг ҳаққи-га мағфират сўрайди”, дедилар”.

(Термизий ривояти.)

Шарҳ: Идишнинг уни тозалаб қўйган инсон ҳаққиға дуо қилиши ҳақиқий маъноға ҳамл қилинадими ёки ундан мажозий маъно ирода қилинганми?

Тийбий раҳматуллоҳи алайҳ айтишлари-ча, идишнинг истиғфор айтишидан мурод – овқат егувчининг бу амали унинг тавозели ва кибрдан холи эканига далолат қилади ҳамда бу мағфират қилинишига сабаб бўлади. Идиш у инсоннинг кечирилишига боис бўлгани учун мағфират нисбати буюмга берилиб, товоқ унга истиғфор айтади, дейилмоқда.

Агар идишнинг истиғфор айтиши ҳақиқий маъноға ҳамл қилинса ҳам, ҳақиқатдан узоқ бўлмайди. Чунки Қуръони Каримда шундай марҳамат қилинади:

“Осмонлару ердаги барча нарсалар Хожа, Бенуқсон, Азиз, Ҳаким Аллоҳға тасбеҳ айтадир” (Жума сураси, 1-оят).

Бошқа бир оятда эса шундай дейилади:

“Осмонлардаги нарсалар ва ердаги нарсалар Аллоҳға тасбеҳ айтурлар. Мулк Унга хосдир, мақтов ҳам Унга хосдир ва У барча нарсаға қодирдир” (Тағобун сураси, 1-оят).

“Саҳиҳи Бухорий” да Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан қуйидаги ҳадис нақл қилинган:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا نَعُدُّ الْآيَاتِ بَرَكَةً وَأَنْتُمْ تَعُدُّونَهَا تَخْوِيفًا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَالَ الْمَاءُ فَقَالَ اطْلُبُوا فَضْلَةً مِنْ مَاءٍ فَجَاءُوا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَلِيلٌ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى الطَّهْوْرِ الْمُبَارَكِ وَالْبَرَكَةُ مِنَ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Биз мўъжизаларни барака деб билар эдик, сизлар эса уларни таҳдид деб ҳисоблайсизлар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан сафардалигимизда сув озайди. Шунда у зот: “Сувдан ортиқчасини

талаб қилинлар”, дедилар. Шунда озгина суви бор идишни келтирдилар. У зот қўларини идишга киргазиб, сўнг: “Муборак тохур (сув)га келинлар. Барака эса Аллоҳ таолодандир”, дедилар. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бармоқлари орасидан сув оқиб тушаётганини кўрдим. Биз ейилаётган таомнинг тасбеҳ айтганини эшитар эдик” (Имом Бухорий ривояти).

Саҳоба розияллоҳу анҳумларнинг ўз қулоқлари билан овқат тасбеҳ айтаётганини эшитганларида бирор шубҳа бўлмаганидек, овқат идишининг таомланувчи ҳаққиға истиғфор айтишида ҳам гумон бўлиши мумкин эмас! Бу ҳақда Румий раҳматуллоҳи алайҳ шундай деганлар:

“Тупроқ, шамол, сув ва олов бандадир. Улар мен билан сенинг ҳаққингда мурда, Аллоҳ таоло ҳаққида эса тирикдир”.

Шу боис бу каби ҳадислардан ҳақиқий маъно тушунилади. Суютий раҳматуллоҳи алайҳ Ҳофиз Ироқий раҳматуллоҳи алайҳдан қуйидагиларни нақл қилиб келтирганлар:

“Аллоҳ таоло овқат идишига алоҳида имтиёз ва нутқ пайдо қилган. Шу имтиёз ила идиш мағфират сўраб дуо қилади”.

Бошқа бир ривоятда овқат идиши томонидан қилинган қуйидаги дуо нақл қилинган:

عن أنس بن مالك ، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : « إذا لعق الرجل القصعة استغفرت له القصعة فنقول : اللهم أعتقه من النار كما أعتقني من يد الشيطان ».

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Киши овқат идишини ялаб қўйса, идиш унга истиғфор айтиб: “Аллоҳим! Мени шайтон қўлидан озод қилгани каби уни дўздан озод қилгин”, дейди”, дедилар” (“Жомеъ ул-аҳодис”).

Тошкент Ислом институти
“Тиллар” кафедраси катта ўқитувчиси
Абдулатиф Аллоқулов

Расулulloҳ

соллаллоҳу алайҳи васалламнинг обидликлари

Биз Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга умматликни даъво қиламиз-у, лекин амалларимиз у зотнинг амалларидан фарқлидир. Мана, масалан, биз ибодат қилмаслик учун сабаб топишга уринсак, у зот алайҳиссалом ибодат қилиш учун сабаб топар эдилар. Келинг, баъзи ҳолатларни эслаб ўтамиз.

У ЗОТНИНГ НАМОЗЛАРИ

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам кўёш ерни қизитиб, чошгоҳ вақти бўлганда зуҳо, яъни чошгоҳ намози ўқир эдилар. “Кўёш ерни қизитадиган бўлса, нима қилибди?” деб ўйлаймиз, лекин у зот алайҳиссалом ҳар бир ҳолатдан Аллоҳга қурбат ҳосил қилиш учун фойдаланар эдилар.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам витр намози ўқишни доимий одат қилдилар. Бунга ажиб бир сабаб келтирдилар. “Аллоҳ тоқдир, тоқни яхши кўради. Мен кунимнинг сўнгидаги амални тоқ қилиб тугатишни истайман”, дедилар.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон сафардан қайтсалар, аввал масжидга кириб, икки рақъат намоз ўқирдилар.

У зот алайҳиссалом тунлари намоз ўқийвериб, товонлари шишиб кетди. Шунда Оиша онамиз розияллоҳу анҳо: «Эй Аллоҳнинг Расули! Сиз аввалги-ю охири гуноҳлари кечирилган зот бўлсангиз. Бунча машаққат нечун?» дедилар. «Шукр қилувчи банда бўлмайми?!» дедилар у зот.

Оиша онамизнинг сўзларидан гуноҳкор

банда кўпроқ ибодат қилиб, гуноҳларининг ювилишига ҳаракат қилиши лозимлигини тушунамиз. Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг эса фаразан гуноҳлари бўлса ҳам – у зот алайҳиссалом гуноҳ қилишдан сақланган маъсум зот эдилар – Аллоҳ уларнинг аввалги-ю охиригини кечирган эди. Шунда ҳам Пайғамбаримиз алайҳиссалом кўпроқ ибодат қилиш учун сабаб топдилар – шукр қилиш.

У зот алайҳиссалом қуёшу ой тутилса, намоз ўқир эдилар. Бу каби ҳолатлар анча камёб бўлиб, шунда ҳам бизга ўхшаб бир томоша қилай, демаганлар, намоз ўқиган эканлар. Обид банда шундай бўлади. Унинг учун қуёш чиқиши ҳам, ботиши ҳам, тутилиши ҳам ибодатга сабаб бўлаверади. Унинг мақсади – Аллоҳнинг розилигини топиш, Унинг Жамолига етиш. Қолаверса, у Аллоҳга роз айтиш – намоз ўқишни севади.

У ЗОТНИНГ РЎЗАЛАРИ

Пайғамбаримиз алайҳиссалом душанба куни рўза тутар эдилар. Бунинг сабаби сўралганда шу кунда туғилганларини айтдилар. Бизда туғилган кун маъсиятларга сабаб бўлиб қолса, у зот алайҳиссалом ундан ибодатга сабаб топган эканлар.

Набий алайҳиссалом пайшанба куни рўза тутар эдилар. Бунинг сабаби сўралганда бу кунда амаллар кўтарилишини айтиб, амалларим кўтариладиган кунда рўзадор бўлишни истайман, дедилар.

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам Мадинага ҳижрат қилганларида яҳудийлар Ашуро кунининг рўзасини тутар эдилар. У зот улардан: «Бу қандай кун?» деб сўрадилар. Улар: «Бу кун Мусо Фиръавндан устун келган кун», дейишди. Пайғамбар соллalloҳу алайҳи васаллам саҳобаларга: «Сизлар улардан кўра Мусога ҳақлироқсизлар, ўша куннинг рўзасини тутинглар», дедилар.

Набий соллalloҳу алайҳи васаллам ой-

дин кечаларда рўза тутар эдилар, яъни ой тўлин бўлган 13, 14, 15-кунларда. Обид банда шундай бўлади. Ой тўлса ҳам, ой тутилса ҳам, Аллоҳга яқин бўлишга интилаверади.

У ЗОТНИНГ ЗИКРЛАРИ

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам зокирларнинг пешвоси эдилар. Ҳар бир ҳолатда Аллоҳни зикр қилар эдилар. Ҳатто тепаликка чиқсалар, «Аллоҳу акбар!» деб чиқар, пастга тушсалар, «Субҳаналлоҳ!» деб тушар эдилар. Шу ҳолатларда ҳам Аллоҳни зикр қилишга ошиққанларидан бошқа ҳолатларни ўзингиз билиб олаверинг.

У ЗОТНИНГ ДУОЛАРИ

Дуо банданинг Аллоҳга боғланган ҳолатидир. Унга ҳеч бир воситасиз, тўғридан-тўғри мурожаати, муножотидир. Унга бутун қалби, вужуди билан боғланган ҳолатидир. Банданинг Аллоҳга энг яқин онидир. Пайғамбаримиз алайҳиссалом Аллоҳга ҳамиша шундай яқин зот эдилар. У зот алайҳиссалом уйқуга ётганда-ю уйғонганда, кийим кийганда-ю ечганда, уйдан чиққанда, масжидга борганда, масжидга кирганда-ю чиққанда, ёмғир ёғганда... ҳаттоки кечаси тўлғониб кетсалар ҳам, дуо қилар эдилар.

Юқоридаги ҳолатлар Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг ҳаётларидан баъзи бир намуналар, холос. Бизнинг ҳолимиз эса ўзимизга аён. Хулоса шуки, ким ўз ҳолидан мамнун бўлган бўлса, шукр қилсин, йўқса, ўзимизни ислоҳ қилишга муҳтожмиз.

Аллоҳ таоло барчамизни Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламга муносиб уммат бўлишимизни насиб айласин! Дунёда у зотнинг ҳидоятларидан, охиратда шафоатларидан баҳраманд қилсин! Кавзи ҳавсарда у зотга йўлиққанда фаришталар: «Улар сиздан кейин ўзгариб кетди», деб зиддимизга гувоҳлик бермасин!

Фуёсиддин ЮСУФ

Саййида Оишадан аёлларга беш насиҳат

Мўминларнинг онаси саййида Оиша онамиз розияллоҳу анҳо нубувват нурларидан баҳраманд бўлдилар. Ҳабибимиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қанотлари остида энг карамли хулқларни, гўзал турмушнинг тамойилларини ўзларига сингдирдилар. Шу тариқа онамизнинг сулуклари ва феъллари муслима рафиқа учун амалий татбиққа, ўрнакка айланди. Оиша онамиз энг афзал завжнинг энг афзал завжаси эдилар.

Оиша онамиздан намунали рафиқа бўлиш борасида бир қанча тавсиялар ривоят қилинган. Зотан, у зот хонимларга насиҳат қилишга, уларни оилавий саодат, барқарор турмуш ва завжларининг гўзал риояси томон йўллашга ҳақли эдилар.

БЕЗАНИШ

Аёл киши табиатан безанишни яхши кўради. Саййида Оиша онамиз розияллоҳу анҳо аёлларга эрлари учун турли воситалар билан безанишни тавсия қилар эдилар.

Бакра бинти Утба дейди: «Оишанинг ҳу-

зурига кирдим. У муасфара (махсар гулидан тайёрланган қизил бўёққа бўялган кийим)да ўтирган экан. Ундан хино ҳақида сўрадим. У: «Пок дарахт ва покиза сув», деб жавоб берди. Сўнгра ундан хифоф (юздаги ортиқча тўқларни кетказиш) ҳақида сўрадим. У: «Агар эринг бор бўлса, кўзларинг атрофини тозалаб, аввалгидан яхшироқ қила олсанг, шундай қил», деб жавоб берди».

Бу, яъни энг гўзал тарзда безаниш, қўлларидан келганча ўзларини парвариш қилиш – барча аёлларга насиҳатдир.

ЗАВЖЛАРИ БОРАСИДА АЛЛОҲГА ТАҚВО ҚИЛИШ

Бир куни Оиша онамиз аёллар тўплашиб турган жойда шундай дедилар: «Эй аёллар жамоаси! Роббингиз Аллоҳга тақво қилинг. Эрларингизга итоат этинг. Таҳоратни яхшилаб қилинг. Намозларингизни адо этинг. Закотингизни бериб, нафсларингизни покланг. Эрларингизга ўзингиз ёқтирган ва ёқтирмаган нарсада итоат қилинг».

Оиша онамиз аёлларни барча ишларида, албатта, Аллоҳга тақво қилишга йўлламоқдалар. Жумладан, шариатга хилоф бўлмаган мубоҳ ишларда, ҳатто ўзи бунга мойил бўлмаса ҳам, эрининг тавсиясига қулоқ тутишни насихат қилмоқдалар. Зеро, бу оилада муҳаббат ва ҳамжиҳатликка сабаб бўлади.

ИЖОДКОРЛИК

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга бўлган муҳаббатлари туфайли Оиша онамиз у зотга энг гўзал суратда кўринишни истар, зийнатланишни яхши кўрар эдилар. Бу борада қўл остиларидаги оддий нарсалардан ҳам ижодкорона фойдаланардилар.

Оиша онамиз шундай дейдилар: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузуримга кириб, қўлларимда баргдан ясалган билағузукни кўрдилар. «Бу нима, эй Оиша?» дедилар. Мен: «Буларни сизга зийнатланиш учун ясадим, эй Аллоҳнинг Расули», деб жавоб бердим».

ЗАВЖИНИНГ ЭҲТИЁЖЛАРИГА ҚИЗИҚИШ

Оиша онамиз розияллоҳу анҳо Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга таҳорат учун сув тайёрлаб берар, кийимлари ва мисвокларини ювар, ҳаттоки у зот масжидда эътикофда бўлганларида, ўзлари ҳоиза ҳолда бўлсалар ҳам, сочларини тараб қўяр эдилар. Умуман, кўпинча ўзларини уй хизматлари билан машғул қилар, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг эҳтиёжларига эътибор билан қарар, ун янчар, таом тайёрлар, меҳмонларни сийлар, ёпинчиқ (дастурхон)ларни тозалар эдилар.

Оиша онамиз машғул бўладиган бу ишларнинг барчаси аёлларга эрларига ғамхўрлик қилишга, унинг эҳтиёжлари ҳақида қайғу-

ришга ишора ва насихатдир. Бу эр-хотин ўртасидаги муносабатларни яхшилайдиган, ўзаро муҳаббат ришталарини мустаҳкамлайдиган воситалардан бири ҳисобланади.

Бироқ, бошқа тарафдан, эр ҳам ҳамиша аёлига ёрдам бериши, барча юкни унга юклаб қўймаслиги, уни эҳтиёт қилиши лозим. Бу борада Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўрнаклари барчага маълум ва машҳурдир.

ЎРИНЛИ РАШК

Рашк аёл кишининг табиатида бор нарса. Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг энг маҳбуб аёллари бўлишларига қарамай, Оиша онамиз ҳам бу туйғудан бебаҳра эмасдилар, улар Расулulloҳни бошқа аёлларидан рашк қилар эдилар. Бир кун Расулulloҳ: «Рашк қилдингми?» деб сўраганларида Оиша онамиз: «Мендек киши сиздек зотни рашк қилмасинми?» деб жавоб берган эдилар. Шунинг учун ҳам Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Оиша онамизга бўлган муҳаббатларини изҳор қилиб турар, бошқалардан ҳам беркитмас эдилар. У зотдан: «Сизга одамлар ичида энг маҳбуби ким?» дея сўралганда «Оиша», дея жавоб берганлар.

Зикр қилганларимиз Оиша онамизнинг бизга ўргатиб кетган нарсаларидан кичик бир парча эди. Бу тавсиялар мусулмон оиланинг барқарор бўлишига, турмуш ўртоқлар ўртасида давомли ҳамжиҳатлик ҳукм суришига ва авлодлар меҳр-муҳаббатга тўла уйда катта бўлишига ёрдам беражак, иншааллоҳ.

Зарнигор АҲМАДАЛИЕВА

Ҳурмат-эҳтиром соҳибаси ким?

Аёл киши бор уй нурли, ёруғ, шинам, саранжом-сариштали бўлади. Аёли йўқ уй эса совуқ, хира, бесаранжом кўринади.

Аёл – уйнинг бекаси. Аммо “бекаси” сўзи кенг маънога эга. Кимдир бу сўзни “хўжайин”, “малика” маъносида тушунса, бошқалар “хизматкор” деб тушунишади.

Нима учун баъзи аёлларни бир кўрганингда ҳурмат-эҳтиром қиласан, айримларидан эса юзингни ўгиргинг келади? Психология илмининг тушунтириши бўйича, буларнинг ҳаммаси аёл кишининг ўзини тутиши, ўзини ҳис этиши қай даражада ва қандай экани, атрофдагиларга таратаётган энергияси эса меҳр-муҳаббати ва холис хизматининг натижасиданми ёки ўзига бўлган эътиборнинг қониқтирилиши талабидан келиб чиққаниданми, ана шуларга боғлиқ экан.

Аслида “аёл” деган сўзни гапирганимизда кўз олдимишга узун сочли, нозик, эгнига товонигача бўлган кўйлак кийган, шамол эса этагини хилпиратиб, бу нозик жуссани гўё учириб кетадигандек бир тимсол келади. Ҳар қалай, санъаткор ва рассомлар, ҳайкалтарошлар ўз ижодларида шу сиймони намён этадилар. Бу тимсолга қарар экансан, ундай гўзал ва нозик сиймода ҳалоллик, поклик, бокиралик аломатларини сезасан, уни қўриқлаб, авайлаб, бегона ҳамда ёвуз нигоҳлардан эҳтиёт қилгинг келади.

Психология илми ҳам хотин-қизларни шу сиймодаги аёл каби ўзини эҳтиёт қилишга, парваришлаб, ардоқлашга ундайди. Ҳамда аёлларнинг сочини кесмасликка, аксинча, ўстиришга чақиради. Чунки узун сочли аёлларнинг калта сочли аёлларга нисбатан аёллик куч-қуввати кўпроқ бўлиб, унинг гормон тизими соғлом бўлар экан.

Қадимдан Шарқий Туркистон аёллари сочларини тоза ипак матога ишқалаб қуриштишар, қуёш нуридан эҳтиёт қилар эканлар. Бу одат билан улар сочларини соғломлаштириб, ялтираб турадиган, унинг кундан-кун бақувватлашиб, қалин бўлишига эришишар экан. Ҳозирда эса психолог олимлар бу одат юқоридаги натижалардан ташқари аёллик қувватини янада оширишини ва сочга эрта оқ тушишидан муҳофаза эканини исботламоқдалар.

Шариатимиз аёл киши уйдан остона хатлар экан, кўчага чиқишига ўта муҳим сабаби бўлсагина, чиқиши кераклигини, йўқса, уйда ўтириши афзаллигини уқтиради. Албатта, бунинг боисини ўзини мусулмон деб билган, Қуръон ва ҳадисни ўқиб-ўрганган ҳар бир инсон яхши тушунади.

Психология илми ҳам диққатимизни шунга қаратадики, аёл киши кўчага чиқар экан, у атрофдаги инсонлар томонидан муқаддас ОНА сиймосини таратувчи ёки БОКИРА ҚИЗ тимсолини ифодаловчи, ҳурмат-эҳтиромга лойиқ инсон сифатида қабул қилиниши керак. Ана шунда ҳаёт тинч, осуда, хотиржам кечади.

Аммо баданининг очиқ қолган жойлари-

дан (яъни, унинг чуқур ўйилган кўйлак ёқаси, очиқ қолган қўлтиқ, елка ва қўли, оёғидан) Яратган инъом этган гўзаллик, соғлик, бокиралик куч-қуввати чиқиб кетиб, ўз энергиясини йўқотади. Ва шу тўфайли бундай аёл атрофдагилар томонидан енгилтаклик соҳибаси, фақат беникоҳ “севгига” лойиқ инсон сифатида қабул қилинишига олиб келади. Бунинг оқибатида инсоният орасида “сиймолар тартибсизлиги”, ҳаётининг нотинчлиги, бузуқлик ва фосиқлик, ифлослик ва разиллик кўпаяди.

Аёлнинг илм даражасига келсак, бу ерда ҳам психология илми ўз нуқтаи-назарига эга. Яъни, пул топиш мақсадида илм ўқиган аёл ҳали олий ўқув юртини битирмай туриб, ўз умрини хазон қилибди. Демакки, аёл киши келажакда туғилажак болаларига чиройли тарбия бериш, уларни илми, олим қилиш мақсадини кўзлаб илм ўрганишга ният қилиши керак экан. Чунки аёллик табиати шуни тақозо этади.

Бахтли инсон бўлиш учун эса аёл аввал бахт тарқатувчи бўлиши, яъни бахтни бировдан талаб қилишдан олдин ўзини ўзи бахтли қилиши лозим. Бунинг негизида жуда катта маъно бор. Қандай қилиб инсон ўзини-ўзи бахтли қила олади? Бунга жавобан психология шундай дейди: қачонки аёл киши ўзини севса, қадрини билса, соғлигига эътибор қаратса, ҳар доим табассумини атрофдагиларга улаша олса, улардан рози бўлса, энг асосийси тақдирдан нолимаса ва Яратганнинг берганларига шукр эта олса...

Аслида юқорида айтилганларни улўғ машойихларимиз бундан неча йиллар аввал ўзларининг гўзал асарларида кенг ёритиб берганлар. Муқаддас Қуръони Карим ва ҳадиси шариф илми эса юқоридаги назарияларни ва ундан анча кўп илми, яшаш-туришнинг ҳамма сир-синоатларини бундан бир минг тўрт юз йил аввал ўргатган.

Демак, психология фани Исломдан ва Шарқ тарбиясидан айро бўлолмади, аксинча, улардаги ҳақиқатларни исботлашга хизмат қилади, десак, хато бўлмади.

Мадина Джураева

ХАЛИФАНИНГ ЎҒЛИ ВА ҲАММОЛ ҚИССАСИ

Халифанинг ўғли Ибн Маъмур Аббосий Бағдоддаги қасрида беҳисоб неъмат ва бойликларга кўмилиб ҳаёт кечирарди. У ҳар куни тонг оқаргандан то тун қорайгунча қаср деразасини очиб, Дажла дарёси бўйидаги бозорни кузатиб ўтирарди. Қасрда яшаса ҳам, ҳаётидан зерикарди, табассум нима эканини унутганди.

Доим деразадан қараб ўтираркан, унинг эътиборини бир киши тортарди. Ўша киши ҳар куни бомдоддан сўнг бозорда ҳаммоллик қилишни бошларди. Барчага бир дирҳам эвазига жидду-жаҳд билан хизмат қиларди. Чошгоҳ намозининг вақти кирса, Дажла дарёси бўйига бориб таҳорат олар, бир неча ракъат намоз ўқир эди. Сўнг яна ишини давом эттирар, пешин вақти кирса, яна ўша жойига келиб намоз ўқирди. Кейин чўнтагидан бир бўлак нонни олиб, дарёга ботириб ерди. Сўнг дарахт соясида бироз ором оларди. Кейин яна то қуёш ботгунча ҳаммоллик қилишда давом этарди. Кеч кирганда эса одамлар билан уйга қайтар эди. Ҳар куни шу ҳолат такрорланарди.

Халифанинг ўғли бу фақир кишига бирор яхшилик қилишни кўнглига тугиб, хизматчиларига ўша ҳаммолни ҳузурига келтиришларини буюрди. У келганида:

– Ҳар куни мана шундай-шундай қилаётганингни кўраман, нега ўзингни бунча қийнайсан? – деди.

Ҳаммол:

– Мен кекса онам ва бетоб синглимга ғамхўрлик қиламан, улар ҳар куни рўза тутушади. Кун бўйи уларнинг ифторига таом сотиб олиш учун ишлайман, – деди.

Халифанинг ўғли:

– Ҳаммангизни қасрга олиб келсам, мен билан яшасанглар, сизларга нафақа ҳам қилиб берсам, нима дейсан? – деди.

Ҳаммол:

– Нима учун? – деди.

Халифанинг ўғли:

– Оғирингни енгил қилмоқчиман! – деди.

Ҳаммол:

– Мени қийналяпти, деб ким айтди?! – деди.

Халифанинг ўғли:

– Ҳолинг! – деди.

Ҳаммол:

– Йўқ! Аллоҳга қасамки, мен ўз ҳолимдан розиман, қилаётган ишимдан бахтиёрман, мана шу ҳолатимга қаноат қиламан! – деди.

Халифанинг ўғли:

– Қасрда шоҳона ҳаёт кечириб, олтину қумушларга кўмилиб яшашни истамайсанми? – деди.

Ҳаммол:

– Эй амирул мўминуннинг ўғли, молингиз ўзингизга буюрсин! – деди.

У киши кетгач, халифанинг ўғли ўзининг ҳақиқий фақирлигига йиғлай бошлади. Хизматкорларига: “Менинг қасрдан кетаётганимни ҳеч кимга айтманг!” деб чиқиб кетиб, ўша бўйи қайтмади.

Ривоят қилинишича, у бир темирчининг олдига бориб, унга хизмат қила бошлабди. Кўнлик меҳнати эвазига ризқи келиб турибди. Умрининг охиригача ибодатли, намозхон, солиҳ бўлиб ўтибди. Отаси уни барча шаҳарлардан ахтариб топа олмабди. Йигитнинг ўлими яқинлашганида саййидига:

– Сизга бир илтимосим бор! Отамга ҳолатимни етказиб, ўлимим хабарини беринг! – дебди.

Саййиди:

– Отанг ким? – деб сўрабди.

Йигит:

– Халифа! – деб жавоб қилди. – Отамга менинг бахтли инсон эканимни, ўзим топа олмаган роҳатли ҳаёт кечирганимни етказинг!

«Эркагу аёл, ким мўмин ҳолида яхши амал қилса, Биз унга яхши ҳаёт кечиртирамиз ва, албатта, уларни қилиб юрган амалларининг энг гўзалига бериладиган ажр ила мукофотлармиз» (Наҳл сураси, 97-оят).

Қодирова Муслима

Болалар хонасини тўғри ташкил қиламиз

Болалар хонасида бўш жойни тўғри ташкил қилиш тартибни сақлашга ёрдам беради, вақтни тежайди, боланинг мустақиллигини ўргатади ва ўйин фаолиятини фаоллаштиради.

Аввало, биз мусулмонлар болаларнинг диний таълимотларини ўргатиш ҳақида ўйлашимиз керак. Уларнинг хонасидаги бўш бурчакда «шахсий» уй масжиди ташкил қилиш мумкин. Буни катта картон қути, болалар чодир, вигвам (Шимолий Америка ҳиндуларининг яшайдиган ўтовсимон кулбаси), чайла ёки болалар уйчаларидан ясаб берса бўлади. Сиз тикиб берган ёки сотиб олинган ўзининг шахсий жойнамози бўлсин. Шунингдек, бурчакда китоблар учун жавон ҳам қилиб берсангиз, у ерда нуридийдангиз доимий ўқиб юрадиган Қуръон мусҳафи, таҳорат олиш ҳамда намоз ўқиш тартиби ҳақидаги китобларини сақлайди. Ёстиқлар, кўрпача ва тўшак ёрдамида шинамгина мутолаа «маскани»ни яратса бўлади. Садақа, умра, ҳаж зиёратлари учун ғаладон ясаб ҳам беринг.

Болалар хонасини тўғри ташкил қилиш ҳақидаги барча маълумотларни тартибга солган ҳолда қуйидаги муҳим жиҳатларни ажратиш мумкин:

1. Боланинг ўйинчоқлари, китоблари ва ҳоказолар доимий кўз ўнгида бўлиши мақсадга мувофиқдир. Иложи борича барча бўш жойлардан фойдаланиш керак: деворлар, эшиклар, жавон эшикларининг ташқи ва ички тарафлари. Бунда қуйидагилар ёрдам беради:

- ўйинчоқлар ҳамда китоблар учун деворий токчалар;

- китоблар, ўйинчоқлар, расмли ёки матнли карталар учун осма чўнтакчалар;
- ётоқ (каравот) тагига қути ёки саватчалар;
- бир неча қават токчали бурчак очиқ жавони;
- девор, эшик, жавонларнинг ички юзаларига илгаклар;
- кийим-кечак, китоблар, ўйинчоқлар жойласа бўладиган, тепаси очиладиган пастак юмшоқ курси, сандиқчалар, тортмали жавон-ўриндик;
- майда, кичик ўйинчоқлар учун органиайзер;
- дарс тайёрлаш, ижод учун керакли бўлган барча нарсаларни жойлайдиган тортмали иш столи.

2. Кийим-кечаклар ҳам жавон, тортмаларга жойланган бўлиши, улар, албатта, боланинг қўли етадиган баландликда бўлмоғи лозим.

3. Ортиқча барча нарсаларни олиб ташланг! Ҳеч нима болага халақит бермаслиги даркор. Кераксиз нарсаларни олиб қўйсангиз, уйда тартибсизлик ҳам бўлмайди, тозалаш ишлари ҳам кўп вақт олмайди, нафас олиш ҳам енгиллашади.

4. Ҳар бир нарсанинг ўз жойи бўлсин. Шунда фарзандингиз ёрдамингизсиз, ўзи мустақил хонасини йиға ола бошлайди.

5. Хонани ҳудудларга ажратинг: дарс тайёрлаш майдончаси, чизиш майдончаси, ижод майдончаси ва ҳоказо.

6. Хонада хавфсизлик, етарли ёруғлик, қулайлик бўлиши даркор.

7. Ұйинчоқлар, кўргазмали қуроллар, ме-
беллар жойланиши вақти-вақти билан ўзгариб
туриши керак.

Хонани имконият даражасидан келиб
чиққан ҳолда ҳудудларга ажратинг.

Математика ҳудуди

Мазкур майдончани турли хил бўлмачалар
(пазл), мантиқий расмлар, пирамидалар, са-
ралагичлар (сортер), матрёшкалар (бир-бири-
нинг ичига солинган қўғирчоқлар), жумбоқлар
билан тўлдириш мумкин. Шунингдек, санаш
таёқчалари, муайян мавзулар сони миқдо-
рида доминолар, сонли плакатларни ҳам шу
майдончага жойлаштиринг. Барча жиҳозлар
боланинг қўли етар қилиб жойланиши мақ-
садга мувофиқ бўлади, токи керакли нарсдан
фойдалангач, яна қайта жойига қўя олсин. Бу
майдончадаги ўйинчоқлар эса болани ҳисоб-
лашга; ўлчамларни, шаклларни, миқдорларни
таққослашга ўрганишига ёрдам берадиган бў-
лиши лозим.

Тил ўрганиш ҳудуди

Бу майдончанинг ҳамма томонини ҳарфлар
ёзилган кубиклар, китоблар, кўргазмали қу-
роллар билан тўлдирамиз. Картонга ёпишти-
рилган, ғадир-будур қоғоздан кесилган ҳарф-
ларни ҳам тайёрлаб берсангиз яхши. Бола қўли
билан уларнинг устидан юр-
гизиб, шаклини эслаб қола-
ди.

Сенсор ривожланиш ҳудуди

Мазкур майдончадаги
ўйинчоқлар боланинг сез-
ги аъзоларини ривожлан-
тириши керак. Масалан, бу
ерга турли нарсалар билан
тўлдирилган қутичалар, ҳар
хил сезгиларга мослашти-
рилган ўйинчоқлар (шақил-
лайдиган, шивиллайдиган,
чийиллайдиган), ривожлан-
тирувчи гиламчалар жой-
лаштирилади. Майдончада
«Мато» деб номланувчи
китоб-ўйинчоқнинг бўли-
ши мақсадга мувофиқдир,
чунки у боладаги сенсор

ҳисларни ривожлантиради. Шулар билан бир
қаторда ҳид билиш қобилиятини ривожланти-
рувчи турли зираворлар солинган қутичаларни
ҳам ясаб беринг.

Жисмоний ривожланиш ҳудуди

Бу майдончада коптоқлар, кегли, роликлар,
велосипед, швед девори, батутлар, обрuch ва
ҳоказоларнинг бўлиши тўғри келади.

Табиий илмларни ривожлантириш ҳудуди

Бу ерда бола парвариш қила оладиган нар-
салар бўлиши лозим. Масалан, гуллар – суғо-
риб туриши учун, маълум бир ўй ҳайвони –
доимий овқатини бериб туриши учун. Яна бу
майдончага глобус, харита, ўсимлик, барглар,
гуллар туширилган карталар, «Йил фасллари»
календари, ҳайвонлар сиймосидаги ўйин-
чоқлар, астромия ҳақидаги китоблар ва ҳока-
золарни жойлаштиринг.

Ижодиёт ҳудуди

Мазкур майдонча ижод қилиш учун керак-
ли бўладиган жиҳозлар билан тўлдирилади:
бўёқлар, рангли қаламлар, бўёқ чўткалари,
альбом, пластилин, бўрлар, клей, қайчи, ранг-
ли қоғозлар.

Гўзал ДАДАМУҲАМЕДОВА

ШИКОЯТ ВА ХАФАГАРЧИЛИКДАН ВОЗ КЕЧИНГ

Бирор инсон тез хафа бўлишга мойил бўлса, у асли заифдир. Чунки ранжиш бу ҳолатни қабул қила олмаслик натижасида Яратувчига нисбатан ношукрликни келтириб чиқаради. Бу эса гуноҳ! Аёлнинг кучи – унинг тақвосида, исёнида эмас. Унутманг, барча нарсада яхшилик мавжуд. Аёлнинг баркамоллиги – бу қазои қадарга иймон келтириши ҳисобланади. Тақдирга тан бериш эса исталган вазиятни меҳр ила қабул қилишга ундайди. Аллоҳнинг иродасига ишониб, шошилмасдан, меҳр билан бахтга интилиб яшаш ҳамда муҳаббат, очиқ чеҳралик билан оила, жамият, юртга улкан ҳузур, роҳат бағишлаш нақадар ёқимли иш!!!

ТАҚДИРДАН НОРОЗИ БЎЛМАНГ

"Тақдир танланмайди, балки уни борлигича қабул қилиб, у учун миннатдорлик билдириш лозим. Тақдир бизнинг душманимиз эмас, балки иттифоқдошимиздир. Бизнинг вазифамиз тақдирни муҳокама қилиб, унинг устидан ҳукм чиқариш эмас, балки бахтли ҳаёт кечиримизда ёрдам берадиган илмни ўрганишдир..."

* * *

Аёл кишининг табиатига нисбатан пассивлик хосланган. У кутишни уддалаши керак. Лекин кутиш унга самарасиздек кўринади.

Аёл киши ҳар доим аввалдан ниманингдир чорасини кўришга, ниманингдир олдини олишга уринади, аммо мажҳуллик ва ноаниқлик уни чўчитади. Лекин доимий бундай ҳаракатда яшаш аёлларга хос эмас. Аёл киши нимагадир эришиши учун кутишни ўрганиши лозим. Айнан кутиш жараёнида аёл кишида сусайиш кузатилади ва теранлашади.

Нима учун у кутишни билиши керак? Чунки ўзининг аёллик қисматини барбод қилмасдан, уни аъло кўринишда барпо этиши даркор. Аёл қачон сабрсизлик қилса, ҳамма ишни нотўғри бажаради. Эракка ўз ишини ўзи қилишига қўйиб бермайди ҳамда вазиятни ўзи бошқаради, ҳамма хафагарчилик ва даъволар шундан кейин бошланади...

Итоат

Эрга итоат жуда муҳим. Аёл эрига ишонса ва унинг айтганини қилса, ўзининг ҳам ҳаётини енгиллаштиради. Жиддий масалаларни ўйлаш ва иккиланишлардан халос бўлади. Эри шундай дедими – демак, шундай!

Яқинда менга узоқ йиллардан бери эрига мана шундай итоат қиладиган бир аёл ҳақида айтиб беришди. Машина ўт олиб, илигунича меҳмонга борган жойларида кутиб ўтиришади. Вақти-вақти билан эр ойнадан қараб, машинанинг кетишга "тайёр"лигини текшириб туради.

– Бўлдими? – хотиржам сўрайди аёл.

– Ҳали эрта, – жавоб беради турмуш ўртоғи.

Аёл ҳеч нима бўлмагандай чойини ичишда давом этади.

Шу заҳоти эри яна деди:

– Тез тайёрлан, кетамиз!

Аёл тезда турди ва кийина бошлади. Ҳеч қандай жаҳлсиз ва хотиржам. Бу аёл асабийлашишга сарфланадиган қанча қувватини тежаб қолди!

Биз ҳам мана шундай итоатга одатлансак, ёмон бўлмасди. Ахир итоат эркак кишида бир қанча сифатлар вужудга келишига сабаб бўлади. У масъулият ҳис қилади, чунки унга итоат қилинапти. Шу туфайли у ўйлаб иш қилишга мажбур бўлади. Шу билан бирга у аёлига саховатли ҳам бўлади. Чунки итоаткор аёл – бу қизалоқ ролидаги аёл. Айнан қизалоқларини эркаклар доимо қимматбаҳо ва кутилмаган совғалар билан эркалайдилар.

* * *

Энг яхши оилавий ошхонанинг сири — бу севги: айнан сиз таом тайёрлайдиган инсонга бўлган севги.

* * *

Аёлнинг юрагида эрига нисбатан ҳурмати бўлса, эри билан фахрланса, унга ишонса, қандай қадрли...

Бундай аёл доим эри ҳақида яхши гаплар айтади. У ҳамиша хурсанд ва миннатдор. Ахир у яхшиликни кўради ва қалбида фақат яхшиликни сақлайди.

Унинг қарашлари нурга тўла, овози мулойим, таббасуми эса самимий, илиқ.

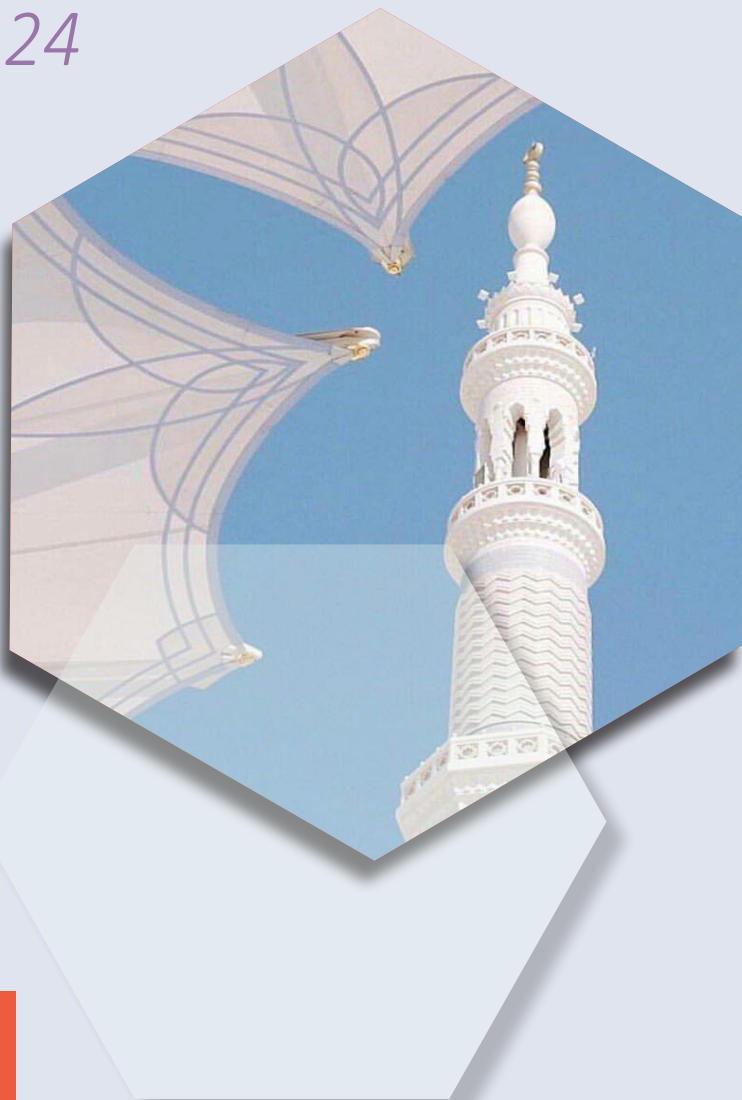
У фақат унинг учун зийнатланади ва кундан кунга муҳаббатини оширади.

Эр уни ардоқлайди ва унинг донолигига эътибор қилади. Бундай оилада бахтиёрлик ҳукм суради. Чунки у ЭР, у эса АЁЛ. Уларнинг ҳаётдаги вазифалари ҳар хил, аммо ўйналишлари бахтли никоҳ қуришдир.

Бундай аёл бебаҳо, у олмос каби нур сочади.

"forum.muslimaat.uz"

Саҳиҳ ҳадис борми?

– Ассалом алайкум! Аёл киши тўлғоқ маҳали қанча кўп қийналса, шунча кўп гуноҳлари тўкилади, туғруқдан кейин онадан туғилгандай бегуноҳ бўлади, деган гап ростми? Шу маънодаги саҳиҳ ҳадис борми? Бўлса, ким ривоят қилган? Бундай ҳадисни илгари ўқимаганим ва эшитмаганим учун бировга айтишга иккиланяпман.

Одинахон Муҳаммад Юсуф:

– Ва алайкум ассалом! Бундай саҳиҳ ҳадис йўқ. Ҳар қандай ҳолатда ҳам ўқимаган намоз, қолдирган рўза ва ўзгалардан олган ҳақлари зиммасида туради. Валлоҳу аълам.

Салавот ҳақида

– Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм. Аллоҳ умрингизни баракотли қилсин. Устозимиз Ҳазратнинг жаннатдаги мақомларини Аллоҳ юқори қилиб берсин. Савол: «Тола ал бадру аълайна» салавати Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам даврларида айтилганми? Бу салавот қаерда айтилган?

Одинахон Муҳаммад Юсуф:

– Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм. Байҳақий Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилишича, ушбу нашидни ансорий аёллар ва уларнинг болалари айтишган. Бу нашид Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг Маккадан Мадинага муҳожир бўлиб киришлари, ансорлар ҳузурига келишлари ва уларнинг орасидан манзил тутиб яшашлари муносабати билан айтилган. Мана шу гап сийрат уламолари орасида ҳам машҳурдир. Валлоҳу аълам.

Суннатми?

– Ассалому алайкум! Пайғамбаримиз завжаларининг қилган амаллари биз аёллар учун суннат бўладими?

Одинахон Муҳаммад Юсуф:

– Ва алайкум ассалом. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг кўрсатмалари билан қилинган бўлса, ҳа, суннат бўлади. Валлоҳу аълам.

**Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам
мерож кечаси Аллоҳни кўрганларми?**

– Аҳмад Лутфий Қозончининг "Саодат асри қиссалари-2" асарида қуйидаги жумлага дуч келдим (иқтибос келтираман):

"Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўша кеча Аллоҳ таолонинг жамолини тўйиб-тўйиб кўриб олганлари ҳам аниқ". Лекин бошқа китобда қуйидагича ўқидим (иқтибос келтираман): "Масруқ ривоят қилади: «Оишанинг ҳузурда суяниб ўтирган эдим. У менга (Оиша розияллоҳу анҳо – Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суюкли аёли) айтдики: «Эй Оишанинг отаси, ким уч нарсани даъво қилса, Аллоҳга катта бўҳтон тўқибди». Мен: «Улар қайсилар?» дедим. У айтдики: «Ким Муҳаммад алайҳиссалом Роббисини кўрди, деб даъво қилса, Аллоҳга катта туҳмат қилган бўлади», деди. Мен суяниб турган жойимда ўтириб олиб дедим:

«Эй уммул мўминин, менга қаранг, мени шошилтирманг, Аллоҳ азза ва жалла бундай деб айтмаганми: «Дарвоқе, (Муҳаммад алайҳиссалом Жаброил фариштани ўзининг аслий суратида) иккинчи бор (жаннат) четидаги Нилуфар олдида кўрди»
(Ан-Нажм сураси, 13–14-оятлар).

Оиша розияллоҳу анҳо деди: «Мен бу ҳақда Расул алайҳиссаломдан энг биринчи сўраганман. У зот: «У Жаброилдир. Мен уни ҳақиқий қиёфасида фақат икки марта кўрганман. Бир сафар уфқда, ер ва осмон орасини эгаллаб турган ҳолда кўрдим», (дедилар)». Аллоҳ таоло бундай деганини билмайсанми:

«Кўзлар унга ета олмас. У кўзларга етар! У меҳрибон ва (ҳар нарсадан) огоҳ Зотдир»
(Анъом сураси, 103-оят)».

Қайси бирига ишонай? Ёки таржимада хато бор эканми?

Жавоб учун олдиндан раҳмат!

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳ:

– Бу масалада икки хил гап бор. Баъзилар Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳ таолони меърожда пешонадаги кўзлари билан кўрганлар, дейдилар. Бошқалар, жумладан, Оиша онамиз розияллоҳу анҳо Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳ таолони меърожда қалб кўзлари билан кўрганлар, дейдилар.

«muslimaat.uz» доим фаолиятда!

Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм!
Муҳтарама ўқувчиларимиз! Сизларни «muslimaat.uz» сайти фаолияти билан таништиришда давом этамиз. Бу ўтган уч ой ҳам сайт раҳбари ҳамда ходималари учун жуда сермазмун кечди. Турли сафарлар ва тадбирларга бой бўлди.

2018 йилнинг 20 июль санасида Россия Федерациясида “Муслималарнинг жамиятдаги ижтимоий ўрни” мавзусида съезд бўлиб ўтди. Съездда аёлларнинг жамиятда тутган ўрни каби масалалар таҳлил қилинди. Унга дунёнинг турли давлатларидан жамиятда фаол бўлган ҳар хил соҳа олималари таклиф этилган бўлиб, хусусан, Ўзбекистондан вакил ўлароқ «muslimaat.uz» сайти раҳбари Одинахон Муҳаммад Содик ҳам қатнашдилар. Съездда улар муслима аёлнинг ижтимоий фаоллигини сусайтиришга сабаб бўладиган омиллар ҳақида нутқ сўзладилар.

21 июль 2018 йил санасида эса Россия Федерациясида “Россия мигрантлари: ижтимоий ташкилотларнинг ўрни ва аҳамияти” номли аёллар кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда Россиянинг 34 та регионидан ҳамда қўшни мамлакатлардан (хусусан, Ўзбекистондан) муслима аёллар ташкилотларининг раҳбарлари ва вакиллари иштирок этдилар.

Кенгашнинг мақсади Россия жамиятининг муслмон қатламида рўй бераётган муҳим масалаларни ҳал қилишда муслмон аёллар ташкилотларини бирлаштириш, шу билан бир қаторда муслиманинг жамиятдаги ўрни ва давлат ишларида иштирокининг чегаралари тушунчаларига аниқлик киритиш бўлди.

22 июль 2018 йилда Москва шаҳрининг «Альфа» меҳмонхонасида «Муслиманинг жамиятдаги ижтимоий ўрни»

мавзусига бағишланган муслима аёллар ташкилотларининг олтинчи умумроссия съезди доирасида «Блогерлик Россия Федерациясидаги ижтимоий фойдали ва ватанпарварлик руҳидаги ишларнинг бир йўналиши» мавзуси остида аёлларнинг амалий конференцияси бўлиб ўтди.

Конференциядан сўнг «Муслиманинг жамиятдаги ижтимоий ўрни» мавзусига бағишланган муслима аёллар ташкилотларининг олтинчи умумроссия съезди фахрий меҳмони сифатида таклиф қилинган ҳамда «Россия мигрантлари: ижтимоий ташкилотларнинг ўрни ва ҳамияти» номли аёллар кенгашида спикер бўлиб, «Муслима аёлнинг ижтимоий фаоллигини сусайтиришга сабаб бўладиган омиллар» мавзусини атрофлича ёритиб берган Одинахон Муҳаммад Содиқ қизлари билан аёллар масалаларига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унга олтинчи умумроссия съездининг иштирокчи ва меҳмонлари ҳамда Москва шаҳрида яшовчи ўзбек диаспораси вакиллари ташриф буюришди. Суҳбат давомида устоза Одинахон Муҳаммад Содиқнинг бугунги кун аёлларига тегишли долзарб муаммолар ва уларнинг ечимларига боғлиқ нутқларидан баҳраманд бўлишди ҳамда ўзларини қизиқтирган саволларга тўлақонли жавоб олдилар.

Давра якунида Одинахон Муҳаммад Содиқ «Муслиманинг жамиятдаги ижтимоий ўрни» мавзусига бағишланган муслима аёллар ташкилотларининг олтинчи умумроссия съезди ташкилотчилари бўлмиш “Аиша” халқаро аёллар клуби томонидан “2018 йилда халқаро алоқаларни мустаҳкамлашда, шунингдек, ёшларнинг руҳий-ахлоқий тарбияларини яхшилашда ижтимоий аҳамиятга эга бўлган лойиҳаларни амалга оширганлари учун” номли ташаккурнома билан тақдирландилар.

Муслима аёллар ташкилотларининг олтинчи умумроссия съезди.

ТАШАККУРНОМА

Хурматли Одинахон Муҳаммад Юсуф!

Сизга 2018 йилда халқаро алоқаларни мустаҳкамлашда, шунингдек, ёшларнинг руҳий-ахлоқий тарбияларини яхшилашда ижтимоий аҳамиятга эга бўлган лойиҳаларни амалга оширгангиз учун чуқур миннатдорчилик билдирамиз. Муслима аёллар ташкилотларининг олтинчи умумроссия съезди ташкилий қўмитаси Сизга ижтимоий фаолиятингизда ҳамда инсон манфаатлари, жамият ва давлат равнақи йўлида олиб бораётган самарали ишларингизга омадлар тилаб қолади.

Муслимова К.И.

*Лойиҳалар координатори “Аиша” халқаро аёллар клуби
Москва шаҳри, 22 июль 2018 йил*

Жорий йилнинг июль ойидан бошлаб сайтимизда янги «Адвокат маслаҳати» саҳифаси иш юрита бошлади. Унда сиз азиз опа-сингилларимизни қизиқтирган Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига оид ҳар қандай саволларингизга Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлиги лицензиясига эга бўлган адвокат-мутахассис КАСИМОВА МОХИРА САБИРОВНА жавоб бериб борапти.

Доктор Яҳё Ғавсоний

2018-йил июль ойида ватанимизга “Тафсир ва Қуръон илмлари” факультети доктори, ўн мутаваотир қироатдан ижоза соҳиби, “Саҳиҳи Бухорий” ва “Қутубус-ситта” (Олти саҳиҳ тўплам) бўйича муаллифларга муттасил бўлган ижозалар соҳиби, халқаро нейролингвистик дастурлаш тренерлари уюшмасининг катта мураббийи ва маслаҳатчиси, бутун жаҳон исломий адабиётлар робитасининг аъзоси Доктор Яҳё Ғавсоний ташриф буюрдилар. У киши бутун дунё бўйлаб кўплаб тренинг-машғулотлар ташкил қилган бўлиб, “Оила бахти”, “Бола тарбияси”, “Ақлнинг қудратини кашф қил ва миянгни таниб ол”, “Қандай қилиб ижодкор муаллим бўлиш мумкин?” каби мавзулар шулар жумласидандир.

Уч кун давомида ўтказилган “Бош миянинг хусусиятларини ва илғор усулларини ишга солиш орқали Аллоҳнинг каломини ёд олишга янгича ёндашув” номли тренинг-машғулотларда «muslimaat.uz» сайти ходималари ҳам қатнашдилар. Ушбу тренинг орқали:

- кашф қилиш;
- хотирани камида уч бараварга ошириш;
- зеҳни кучайтириш;
- диққатни жамлаш маҳоратини ўрганиб, Аллоҳ каломини ёдлашда янгича услублар билан танишдилар.

Жорий йилнинг сентябрь ойида “Ҳилол-нашр” нашриётининг анжуманлар залида Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф таржимаси билан Шайх Муҳаммад Аввоманинг “Фақиҳ имомлар ихтилофида ҳадиси шарифнинг ўрни” ва Исмоил Муҳаммад Юсуф таржимаси остида доктор Муҳйиддин Муҳаммад Аввоманинг “Жавомеъул Калим” китобларининг тақдимоти бўлиб ўтди.

Тақдимотда республикаимизнинг таниқли уламолари, Ўзбекистон мусулмонлари диний идораси вакиллари, китобсевар ўқувчилар, толиби илмлар баробарида «muslimaat.uz» сайти ходимлари ҳам қатнашишди. Энг асосийси тадбирда шу кунларда юртимизда меҳмон бўлиб турган “Фақиҳ имомлар ихтилофида ҳадиси шарифнинг ўрни”, “Жавомеъул Калим” асарлар муаллифлари ўз аҳли оилалари билан азиз меҳмонлар сифатида иштирок этишди. Буюк олим ўз китобининг ёзилиш тарихи билан ўртоқлашар экан, уни узоқ йиллар давомида ёзганини билдирди.

Меҳмонлар тақдимотдан сўнг “Ҳилол-нашр” нашриёти, босмахонаси ва бош китоб дўкони фаолияти билан танишдилар.

Гўзал ДАДАМУҲАМЕДОВА
тайёрлади.

Қовоқли маффинлар

Керакли маҳсулотлар:

- 250 г ошқовоқ;
- 60 г сули ёрмаси;
- 130 г ун;
- 2 та тухум;
- 50 г шакар;
- ўсимлик ёғи;
- 1,5 г ванилин;
- 1,5 г қабартма туз;
- 5 дона ёнғоқ;
- шакар упаси.

Тайёрланиши:

Ун, сули ёрмаси, шакар, қабартма туз аралаштирилади. Бошқа идишда эса тухумни ванилин ва туз билан қориштириб, 200 г ошқовоқ қирғичнинг майда тишидан ўтказилади.

Олмани пўстидан тозалаб, ўртача қилиб кесиб, қирғичдан чиқарилган ошқовоққа қўшилади. Бу аралашмага ўсимлик ёғи ва тухумни қўшиб, блендрда қориштирилади.

Қуруқ ва суюқ масаллиқлар аралаштирилади. Маффин қолипчаларини ўсимлик ёғида ёғлаб, хамир солинади.

Қолган қовоқни майда тўғраб, маффинлар устига солиб чиқилади ва бир бўлакдан ёнғоқ ўртасига қўйилади.

Маффинлар 200 даража иссиқликда 30 дақиқа давомиде пиширилади. Дастурхонга тортишдан олдин шакар упаси сепилади.

Ёқимли иштаҳа!